

วรรณกรรมงานศพ (๕๖)

‘รวม วงษ์พันธ์’ วิจารณ์นักกรบของประชาชน

วรรณกรรมงานศพ (56)

‘รวม วงษ์พันธ์’ วีรบุรุษนักรบของประชาชน

ป.บุญนาค

66 รวม วงษ์พันธ์ เป็นครูโดยอาชีพ แต่กลับถูกกล่าวหาว่าเป็น “คอมมิวนิสต์” และเป็นผู้ต้องหาในคดีคอมมิวนิสต์คนแรกที่ถูกประหารชีวิต เนื่องจากวิถีแห่งชีวิตและการกระทำบางอย่างของท่านได้ดำเนินอยู่ในช่วงที่ผู้ปกครองบ้านเมืองกำลังอยู่ในสภาวะหวาดระแวงภัยคอมมิวนิสต์ ซึ่งถ้าเหตุการณ์เหล่านั้นเกิดขึ้นหลังจากนั้นอีกซักประมาณสามสี่สิบปี ท่านก็คงจะไม่ได้รับวิบากกรรมอย่างที่ถูกกระทำในตอนนั้น ถึงกระนั้นก็ยังได้รับการยกย่องว่าเป็น “วีรบุรุษ นักรบของประชาชน”

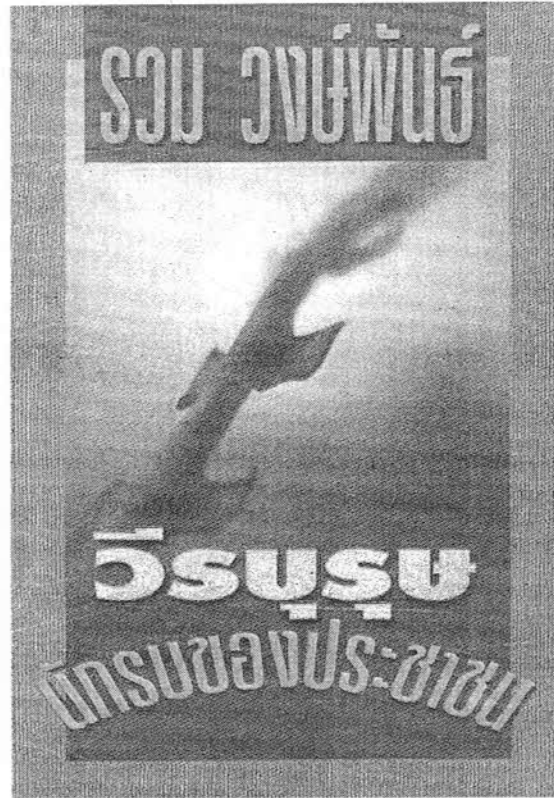
แต่กว่าศพของท่านจะได้รับการฌาปนกิจศพก็ผ่านมาเป็นเวลาถึง 33 ปี จนเมื่อมีผู้ไปพบร่างของท่านถูกเก็บอยู่ที่สุสานของวัดมกุฏกษัตริยารามอย่างคาดไม่ถึง เพราะไม่มีใครรู้มาก่อนว่าศพของท่านถูกเก็บอยู่ที่นี้ ทั้งๆ ที่เมื่อถูกประหารแล้วศพของท่านถูกนำไปให้ญาติดูที่วัดพิเรนทร์

หนังสือเล่มนี้จัดทำในรูปแบบของหนังสือ 16 หน้ายกหรือที่เรียกกันว่าฟ็อกเกตบุ๊ก (ขนาด 14.5 คูณ 21 เซนติเมตร) หนาจำนวน 120 หน้า (พร้อมภาพประกอบ) โดยหน้าปกทำเป็นรูปกรรพิก บนพื้นสีเขียว พิมพ์ข้อความเอาไว้ตอนบนและตอนล่างว่า

รวม วงษ์พันธ์

วีรบุรุษ นักรบของประชาชน

ส่วนในปกในมีข้อความว่า “อนุสรณ์เนื่องในงานฌาปนกิจศพ นายรวม วงษ์พันธ์ ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร วันอาทิตย์ที่ 23 เมษายน 2538”

ปกหนังสือหนังสืออนุสรณ์งานศพ นายรวม วงษ์พันธ์

(ภาพจาก : หนังสืออนุสรณ์งานศพ นายรวม วงษ์พันธ์ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม, 23 เมษายน 2538”

ลูก 9 คน คนที่สามชื่อปิ่น แก้ววิชิต มีลูก 7 คน คนที่สี่ชื่อนุญมา เสียชีวิตวัย 2 คน คนสุดท้ายชื่อเจียม โกวิทตามีลูก 2 คน “ที่จริงยังมีน้องสาวอีกคนเป็นคนที่ทำ ชื่อ ม้วน แต่ตกน้ำตายเมื่ออายุ 3-4 ขวบ เพราะเกิดน้ำท่วมขึ้นมาถึงลานบ้าน

ครูรวม วงษ์พันธ์

(ภาพจาก : หนังสืออนุสรณ์งานศพ นายรวม วงษ์พันธ์ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม, 23 เมษายน 2538”

สวนกุหลาบในระยะหลัง ได้ย้ายไปอาศัยอยู่ที่วัดอัมรินทร์ บางกอกน้อย และต่อมาจึงได้เข้าเรียนทำวิทยาลัทธิธรรมศาสตร์และการเมือง โดยเรียนอยู่ 4 ปี จึงได้รับปริญญาบัตรระดับอนุปริญญา

หน้าจำนวน 120 หน้า (พร้อมภาพประกอบ) โดยหน้าปกทำเป็นรูปกราฟิก บนพื้นสีเขียว พิมพ์ข้อความเอาไว้ตอนบนและตอนล่างว่า

รวม วงษ์พันธ์

วีรบุรุษ นักรบของประชาชน

ส่วนในปกในมีข้อความว่า “อนุสรณ์เนื่องในงานฉาบปก ศพ นายรวม วงษ์พันธ์ ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม เขตพระนคร กรุงเทพฯ วันอาทิตย์ที่ 23 เมษายน 2538”

เนื้อหาภายในเล่มประกอบด้วย **“ประวัติ คุณรวม วงษ์พันธ์”** ที่เขียนโดยญาติมิตร และบุคคลอื่นๆ อีกสองบทความ รวมทั้งพินัยกรรม, จดหมาย (ที่เขียนขึ้นก่อนถูกประหาร) และบทความสั้นๆ ของรวม วงษ์พันธ์ นอกจากนี้ก็เป็นคำไว้อาลัย, บทความ และบทกวีของบุคคลต่างๆ ทั้งญาติและมิตร อาทิ กอแก้ว วงษ์พันธ์, หลานแป้ว, ป้าลม (วิลล พงจันทร์ ภรรยาของนายผี หรือ อัครนิ พงจันทร์), ชินันท์ เรืองสันติ, ไสวมาลยเวช, สุรัชย์ จันทิมาธร, วิสา คัญทัพ, แคน สาลิกา, สุวิทย์ วัดหนู รวมทั้งบทความเรื่อง **“20 ตุลาคม 2501”** ของสุพจน์ ด้านตระกูล **“รวม วงษ์พันธ์”** หรือที่ก็จะขอเรียกในที่นี้ว่า **“ครุรวม วงษ์พันธ์”** ปรากฏประวัติที่สามารถรวบรวมได้จากหนังสือเล่มนี้ได้ว่า

“ครุรวม วงษ์พันธ์” เป็นลูกชานา หมูบ้านมะขามล้ม ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวลาวพวนทั้งหมู่บ้าน) อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

“ครุรวม” เกิดเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2465 โดยเป็นบุตรของคุณพ่ออยู่ และคุณแม่ไรร วงษ์พันธ์ ซึ่งในเรื่องราวครอบครัวนั้น ประดิษฐ์ สุทธิจิตร ได้เขียนเอาไว้ว่า

“... มีพี่น้องทั้งหมด 6 คน คือ คุณรวม วงษ์พันธ์ ไม่มีลูกจริงๆ แต่มีลูกมากกว่าใครๆ คนที่สองคุณรัมย์ วงษ์พันธ์ มี

ปกหนังสือหนังสืออนุสรณ์งานศพ นายรวม วงษ์พันธ์

(ภาพจาก : หนังสืออนุสรณ์งานศพ นายรวม วงษ์พันธ์ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม, 23 เมษายน 2538”

ลูก 9 คน คนที่สามชื่อปิ่น แก้ววิชิต มีลูก 7 คน คนที่สี่ชื่อนูมา เสียชีวิตเร็ว มีลูก 2 คน คนสุดท้ายชื่อเจียม โกฟตาดามีลูก 2 คน

“ที่จริงยังมีน้องสาวอีกคนเป็นคนที่ห้า ชื่อ ม้วน แต่ตกน้ำตายเมื่ออายุ 3-4 ขวบ เพราะเกิดน้ำท่วมขึ้นมาถึงลานบ้าน นาล่ม ได้ทุนบ้านน้ำนองท่วมเต็ม บ้านได้บ้านจมอยู่ในน้ำหลายชั้น น้องสาวชื่อม้วนจมน้ำตายอยู่ที่บ้านได้ชั้นล่างสุดนั่นเอง...”

ในขณะที่ครุรวมใช้ชีวิตลูกชานาอยู่นั้น ก็พากเพียรที่จะหาความรู้ไปด้วย ด้วยการเข้าเรียนที่โรงเรียนวัดสุขเกษมที่อยู่ใกล้บ้าน จากนั้นก็ไปต่อชั้นมัธยมปีที่ 1 ที่โรงเรียนสูงสมาลัย ผดุงวิทย์ที่อำเภอบางปลาม้า ซึ่งการไปโรงเรียนก็แสนยากลำบาก ต้องเดินไปตามคันนาเป็นชั่วโมงกว่า แต่ก็สามารถเรียนจบมัธยมปีที่ 3 ได้ในเวลาสองปี เพราะเรียนได้คะแนนดี จากนั้นก็พยายามหาทางไปเรียนต่อที่โรงเรียนการนต์สุตศึกษาลัย จนได้ขึ้นชั้น

เพราะใจรักเรียนจึงหนีพ่อแม่เข้ากรุงเทพฯ โดยมาอาศัยอยู่ที่วัดเลียบ (วัดราชบูรณะ) เชิงสะพานพุทธยอดฟ้า ด้วยความช่วยเหลือของพระปลัดรูปหนึ่ง เมื่อท่านเห็นว่าเป็นคนเรียนเก่งรักการเรียน จึงแนะนำให้สอบเข้าเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบที่อยู่ใกล้วัด แล้วก็สามารถเรียนจบชั้นมัธยม 5 และมัธยม 6 เมื่ออายุ 20 ปีพอดี แล้วจึงเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนพณิชยการพระนคร (ที่ในเวลานั้นตั้งอยู่ภายในบริเวณวังบูรพาภิรมย์) พร้อม ทั้งทำงานเป็นลูกจ้างร้านรวมแพทย์แถวศาลาเฉลิมกรุง

ซึ่งปรากฏในสมุดบัญชีของครุรวมว่า ค่าใช้จ่ายเพื่อการเรียนสมัยที่อยู่วัดปีหนึ่งประมาณหนึ่งร้อยบาท ซึ่งในขณะที่เรียน

ครุรวม วงษ์พันธ์

(ภาพจาก : หนังสืออนุสรณ์งานศพ นายรวม วงษ์พันธ์ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม, 23 เมษายน 2538”

สวนกุหลาบในระยะหลัง ได้ย้ายไปอาศัยอยู่ที่วัดอัมรินทร์ บางกอกน้อย และต่อมาจึงได้เข้าเรียนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และการเมือง โดยเรียนอยู่ 4 ปี จึงได้รับปริญญาบัตรระดับอนุปริญญา

โดยในขณะที่เรียนอยู่ที่ธรรมศาสตร์นั้น, ก็ได้ไปสอนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนฝึกหัดครูสว (ซึ่งเป็นโรงเรียนของสมาคมจีนไหหล่า) ในตำแหน่งครูใหญ่ฝ่ายไทย โดยในเวลานั้นครุรวมก็ได้เข้าร่วมกลุ่มกับเยาวชนไทยทำกิจกรรมติดต่อกับเยาวชนสากล โดยรวมตัวกันที่สโมสรวัฒนธรรม ตรงข้ามกับสนามม้านางเลิ้ง

ซึ่งในขณะนั้นประเทศจีนกำลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ครุรวมมีเพื่อนเป็นครูจีนหลายคน จึงได้ศึกษาการเมืองและภาษาจีนอย่างจริงจัง และในเวลาต่อมาไม่นานก็ได้มีโอกาสไปศึกษาต่อยังประเทศจีนเป็นเวลา 8 ปี และกลับมายังประเทศไทยในปี 2501

เมื่อกลับมาประเทศไทยก็เดินทางไปตามชนบทเพื่อให้ความรู้ และแลกเปลี่ยนชีวิตกับชาวนาตามภาคต่างๆ อาทิ ภาคกลาง, เหนือ, อีสาน และตะวันออก และ แล้วยังได้ตั้งโรงเรียนการเมืองและสหกรณ์ที่จังหวัดสุพรรณบุรีอีกด้วย

จนกระทั่งตอนต้นปี 2505 จึงถูกรัฐบาลของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์จับในข้อหา “คอมมิวนิสต์” และหลังจากถูกตำรวจนำตัวไปสอบสวน หลายครั้ง ในที่สุด “ครุรวม วงษ์พันธ์” ก็ถูกตัดสินประหารชีวิตเมื่อเวลา 18.00 น. ของวันที่ 24 เมษายน 2505 ■